

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Dispvatio LXV. De gratia Sacramentali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

DISPUTATIO SEXAGESIMA QUINTA.

De gratia Sacramentali.

SACRAMENTA omnia ad habitualem gratiam suscipientibus conferendam instituta esse ostendimus; gratiam, inquam, quæ est vita animæ, vel primò dandam, vel augendam, conservandamq̃, ac denique si interciderit, restituendam. Cum ergo Concilium Florentinum hac de re peculiariter agat in decreto Eugenii IV. ad Armenos, opera pretium erit, quæ illic ad rei hujus declarationem tradita sunt attexere; non parum enim ad ea quæ in sequentibus dicentur intelligenda conducent: Per Baptismum, inquit, spiritualiter renascimur: per Confirmationem augemur in gratiâ, & roboramur in Fide: nutrimur divinâ Eucharistiæ alimoniâ. Quod si per peccatum ægritudinem incurrimus animæ, per Pœnitentiam spiritualiter sanamur: spiritualiter etiam & corporaliter (prout animæ expedit) per Extremam-unctionem. Per Ordinem verò Ecclesiæ gubernatur, & multiplicatur spiritualiter, per Matrimonium corporaliter. In præsentis itaque Disputatione, à quonam ex hisce Sacramentis prima gratia, à quo secunda in hominum animas transfundatur, inquirendum.

SECTIO PRIMÆ.

Quæ Sacramenta conferant primam gratiam.

I. Status præsentis difficultatis proponitur.

QUÆSTIO est, utrùm saltem per accidens possint omnia Sacramenta conferre primam gratiam; per se enim non esse omnia ad hunc effectum instituta, videtur certum, sicut nec ad augmentum, aliqua namque, ut Baptismus & Pœnitentia ordinantur per se primò ad tollendum peccatum originale, vel actuale, hæc autem sine primâ infusione gratiæ non tolluntur, utpote quæ simul cum gratiâ stare non possunt: Confirmatio verò & Eucharistia per se institutæ sunt ad augmentum gratiæ, cum hæc sit ad nutriendum, illa ad renatis in baptisate robur conferendum ordinata, unde utraque supponit subiectum vivere, & consequenter gratiam primò

collatam, quæ est vita animæ. Alia verò Sacramenta, cum ad tollendum peccatum vel originale vel actuale mortale non ordinentur, non conferunt primam gratiam, sed illius tantùm augmentum.

Omnia verò Sacramenta posse conferre augmentum gratiæ, quando ritè suscipiuntur ab homine in gratiâ constituto, omnino certum est, & definitum à Florentino dicente Sacramenta novæ legis, & gratiam continere, & dignè suscipientibus conferre, dignè autem suscipit qui est in gratiâ, cum nullum ponat obicem. Idem habet Tridentinum sess. 7. can. 7. his verbis: *Si quis dixerit non dari gratiam per hujusmodi Sacramenta semper & omnibus quantum est ex parte Dei, sed aliquando & aliquibus, etiam si ritè ea suscipiant, anathema sit*: ergo secundùm Concilium: quædamque recipiuntur dignè, dant aliquam gratiam: sed ab homine in gratiâ suscipiuntur dignè, ergo gratiam in eo augent.

Illud

II. Sacramenta omnia possunt augmentum gratiæ conferre certum est.

III. Male dicitur aliqui nullum Sacramentum conferre primam gratiam.

Illud verò non placet quod cum Gabriële, Majore, & Petro Soto dicunt recentiores aliqui, nempe nullum Sacramentum, ne Baptismum quidem, aut Pœnitentiam, adultis conferre primam gratiam, nec facere ex attritis contritos, sed semper dari gratiam in illis Sacramentis per contritionem, quam tanquam dispositionem necessariam ad illa requirunt. Hoc, inquam, non placet, quia hæc Sacramenta per se primò sunt instituta ad tollendum peccatum originale & actuale, quæ de causâ vocantur Sacramenta mortuorum, at secundùm hanc sententiam nunquam Baptismus in adultis, Pœnitentia verò nunquam omnino effectum suum consequeretur: secundò & præcipuè, quia non esset facilior via consequendi gratiam cum Sacramentis, quàm sine iis. Deinde difficilior esset consequi gratiam in novâ lege, quàm in veterè, hic enim non solum necessarius esset actus contritionis sicut ibi, sed præterea grave onus confessionis, quod in illâ lege non requirebatur.

IV. Quando infunditur prima gratia, infunduntur eadem proportione habitus supernaturales.

Quando verò per Sacramentum aliquod infunditur prima gratia, vel illius augmentum, eadem proportione infunduntur & augentur dona & habitus supernaturales virtutum infusarum, ut communis habet Theologorum sententia, tum quia qui dat formam dat consequentia ad formam, & eadem proportione cum formâ, cum quâ habent peculiarem connexionem, tum quia Concilium Tridentinum sess. 6. definit homines justificari per susceptionem gratiæ & donorum, ex quibus adæquatam ait constitui iustitiam.

V. Quinque Sacramenta vivorum possunt per accidens conferre primam gratiam.

Dicendum itaque, licet quinque illa Sacramenta, Confirmatio, Eucharistia, Extrema Unctio, Ordo, & Matrimonium, instituta per se & primariò sint ad augmentum gratiæ, non ad eam primò causandam, per accidens tamen possunt primam gratiam conferre: Ita Divus Thomas q. 72. art. 7. ad 2. de Confirmatione, & quæst. 79. art. 3. corp. de Eucharistia, quem illius discipuli sequuntur, Caietanus ibidem, Divus Antoninus 3. parte, titulo 14. cap. 12. §. 6. Sotus in 4. dist. 9. quæst. unicâ, ubi asserit eum, qui præmissâ confessione & contritione suo iudicio probabili, accedit ad Eucharistiam, non peccare, imò si aliqua in eo latent peccata, per hoc, inquit, Sacramentum remittuntur. Richardus in 4. dist. 9. art. 2. quæst. 1. Durandus & Paludanus, etsi ambigüe loquantur, addendo forte, Suarez hic, disp. 7. sect. 2. Valentia disp. 8. quæst. 1. punct. 3. Coninck quæst. 62. num. 42. Tannerus tom. 4. disp. 3. quæst. 3. num. 141. Præpositus quæst. 79. art. 3. dub. unico, num. 18. Sylvester verbo Eucharistia, cap. 4. num. 3. Gamachus 3. parte, quæst. 79. cap. 1. conclusione 2. de Eucharistia, Kelliso. 3. parte, quæst. 79. art. 3. conclusione 2. & alii: Contrarium tamen tenet S. Bonaventura, Gabriël, Alexander, Vasquez tom. 3. in 3. parte, disp. 205. cap. 4. quem sequitur Maratus, disp. 33. lect. 3.

VI. Offenditur Sacramenta vivorum non conferre per se primam gratiam.

Prima pars conclusionis probatur, nulli enim constat hoc modo esse instituta hæc Sacramenta, & alioqui posset quis quodvis Sacramentum ad peccatum remittendum assumere, saltem cum non potest habere Sacramentum Pœnitentiæ, idque cum solâ attritione, & illâ dispositione, quæ sufficit ad Pœnitentiam, quod est contra communem sensum, & sententiam omnium.

VII. Qui involuntarius peccans se esse

Secunda pars ostenditur, Sacramenta namque conferunt gratiam omnibus ea suscipientibus, qui non ponunt obicem, sed qui invincibiliter ignorant.

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

rat se esse in peccato mortali, aut cum solum sit attritus putat se contritum, & accedit ad sacram communionem, vel aliud Sacramentum, nullum ponit obicem, ergo. Aliud est de illo, qui sciens se esse tantum attritum aliquid ex his Sacramentis suscipit, cum enim sciat se cum tali dispositione accedere non debere, ipso facto peccat, & ponit obicem: Si verò bonâ fide putet se esse in gratiâ, & suscipit Sacramentum, nullus ponitur obex qui obstat receptioni gratiæ.

Secundò probatur: Pœnitentiæ Sacramentum institutum est ad tollenda peccata in confessione explicata, & tamen indirectè remittit peccata mortalia, quæ bonâ fide omittuntur, vel ex oblivione, vel ex ignorantia, quod sint peccata, ergo licet hæc Sacramenta instituta sint ad per se, & directè conferendum augmentum gratiæ, indirectè tamen, ubi bona fides intervenit, poterunt conferre primam. Tertiò: Baptismus & Pœnitentia non minùs per se & directè instituta sunt ad conferendum primam gratiam, quàm Confirmatio & Eucharistia ad dandum gratiæ augmentum, & tamen non obstantè hac institutione possunt illa Sacramenta augere gratiam, quando eam jam inveniunt infusam, ergo & hæc licet sint per se instituta ad gratiam augendam, poterunt nihilominus, ubi non inveniunt obicem, dare primam, præsertim cum primus gradus gratiæ non sit excellentior, imò minùs excellentis, quàm secundus.

Dices: Ergo hæc quinque Sacramenta sunt Sacramenta mortuorum. Nego consequentiam; sicut enim Baptismus & Pœnitentia, licet gratiam augent in iis, in quibus eam reperiunt, non tamen propterea sunt Sacramenta vivorum, ita nec ista mortuorum. Ad hanc ergo denominationem spectandum est ad quid primariò & directè Sacramentum quodvis sit institutum, si ad vitam dandam, est Sacramentum mortuorum, cum supponat mortem in subiecto, si ad gratiam, quæ vita animæ est, augendam, est Sacramentum vivorum, cum non nisi à spiritali vitâ viventibus per se debeat suscipi.

Dices secundò: Eucharistia (idem est cum proportione de reliquis quatuor) non significat nisi gratiam nutrientem, quæ ut per se patet, est secunda, non prima, sed nullum Sacramentum potest conferre gratiam nisi quam significat, ergo. Sed contra: Hoc enim argumentum probaret Baptismum non posse conferre augmentum gratiæ, sed solum primam, cum ex naturâ suâ conferat gratiam ablumentem, seu vivificantem. Si autem dicant hoc esse per accidens in Baptismo & Pœnitentiâ, idem cum proportione dicant de aliis, quando conferunt primam. Respondetur itaque, Eucharistiam, Confirmationem, & alia tria Sacramenta, etiam quando conferunt primam gratiam, conferre gratiam quam significant, gratia enim nutriens est gratia, quæ ex denominatione, quam habet ex eo quod detur per Eucharistiam, petit auxilia specialia per quæ juvetur peculiari modo anima ad vitam seu gratiam, quam habet, perpetuò augendam, quamvis gratia nutriens secundum omnimodam denominationem nutriens supponat aliquid gratiæ in subiecto.

Ad hoc autem ut gratia per Eucharistiam, vel Confirmationem, & alia Sacramenta infusa detur ad diversa auxilia, & constituat diversam gratiam sacramentalem, non est necessarium ut gratia in singulis Sacramentis collata, sit specie substantiali & intrinsecè diversa, sed sufficit quod specie

in gratiâ accedit ad aliquid ex Sacramentis vivorum attritus, recipit gratiam.

VIII. Idem probatur ex Sacramento pœnitentiæ, quod ordinatur ad tollenda peccata explicata in confessione.

IX. Neque hinc sequitur hæc quinque Sacramenta esse Sacramenta mortuorum.

X. Objic. Eucharistia significat tantum gratiam nutrientem, ergo illam solum conferri.

XI. Ut gratia detur ad diversa auxilia, non est necessarium eam esse specie diversam.

specie accidentali, seu ex diversâ denominatione extrinsecâ differant, eadem enim numero quæ datur per Confirmationem, & dicitur gratia roborans, datque jus ad auxilia conducentia ad fidem in occasionibus profitendam, eadem, inquam, numero si collata fuisset per Ordinem, vel extremam Unctionem, dedisset jus ad auxilia, ad rectè obeundum munus sacerdotale, exempli gratia, vel ad resistendum dæmoni in articulo mortis. Quod declaratur in opinione aliorum, qui licet dicant gratiam habituales secundum se non habere oppositionem cum peccatis venialibus, habere tamen prout confertur in Sacramento Penitentia, de quo alibi.

SECTIO SECUNDA.

De dispositione ad effectum Sacramenti recipiendum requisitâ.

I. *Certum est dispositionem aliquam ad effectum Sacramentalium requiri.*

DISPOSITIONEM aliquam ad hoc ut Sacramenta gratiam conferant, in suscipiente requiri, omnino est indubitatum, Concilium enim Florentinum & Tridentinum sess. 7. can. 6. asserunt Sacramenta non nisi dignè suscipientibus, & obicem non ponentibus gratiam conferre: quibus verbis clarè significant ad fructum ex Sacramentis percipiendum aliquam dispositionem in suscipientibus esse necessariam. Sermo autem est de adultis, parvulis namque sine ullâ dispositione Baptismum gratiam conferre Catholicus nemo dubitat. Idem est de aliis Sacramentis, quæ ritè confici, & applicari parvulis possunt: unde si post Baptismum (qui semper præmitti debet ad effectum aliorum Sacramentorum) parvulo adhiberetur Confirmatio, haberet effectum.

II. *An in peccato mortali existenti sufficiat attritio.*

Quærimus ergo, quænam dispositio in iis adultis, qui in peccato mortali sunt requiratur ut gratiam per Sacramenta recipiant, & peccati remissionem obtineant, utrum scilicet necessaria sit contritio, an sufficiat attritio.

III. *Dicunt aliqui, ut Sacramenta gratiam in mortali existentibus conferant, requiri contritionem perfectam.*

Prima sententia ait ad hoc ut Sacramenta gratiam suscipientibus in mortali existentibus conferant, requiri contritionem perfectam: ita Magister in 4. dist. 4. & 18. Ockam quæst. 8. §. *Quantum ad secundum*, Gabriel distinct. 4. & 14. quæst. 2. art. 2. dicens hanc inter antiquos fuisse communem sententiam. Idem docet Halensis 4. parte, quæst. 8. membro septimo, art. 2. & quæst. 14. membro 2. art. 1. Divus Bonaventura in 4. dist. 18. art. 2. quæst. 1. Hugo & Richardus de Sancto Victore, ille Tomo 3. in summâ, tractatu 5. cap. 11. hic tractatu de potestate lig. cap. 12. Argentina distinct. 18. art. 3. Major dist. 18. quæst. 1. Abulensis in defen. p. 1. cap. 6. Marsilius quæst. 12. art. 2. & alii. Hi ergo dicunt attritionem non sufficienter tollere obicem, nec plenam continere peccati retractationem, ac proinde ad hoc munus, & peccati remissionem obtinendam requiri asserunt perfectam contritionem.

IV. *Alii requirunt contritionem saltem existimam.*

Secunda sententia vult ad hoc ut Sacramenta conferant effectum, requiri contritionem saltem probabiliter existimam, quamvis re ipsâ talis non sit: ita Navarrus in summâ, cap. 1. n. 39. Vega in Tridentinum, lib. 13. cap. 13. Victoria Relect. 1. de Potestate Ecclesiæ, sect. 3. Ledesma 2. parte 4. quæst. 20. art. 1. Soto in 4. dist. 6. quæst. 1. art. 7. hoc asserit de Sacramento Penitentia, ad Baptismum siquidem sufficere ait attritionem, etiam cognitam. Ratio horum est, quia existimant ad tollendum peccatum in ratione obicis, hujusmodi saltem actum contritionis esse necessarium.

Tertia denique sententia, eaque multo inter Doctores communior, affirmat, ut Sacramenta, etiam in illo, qui peccato mortali immediatè ante eorum receptionem exitit, effectum suum seu gratiam producant, sufficere attritionem ex motivo supernaturali, quamvis non putetur contritio, sed suscipiens, eam cognoscat esse attritionem.

Hanc sententiam expressè docet S. Thomas 3. parte, quæst. 68. art. 4. eandemque antea tradiderat in 4. dist. 6. quæst. 1. art. 3. & dist. 18. quæst. 1. art. 3. ad 1. Scotus in 4. dist. 14. q. 4. art. 3. Paludanus dist. 17. quæst. 8. Capreolus dist. 17. quæst. etiam 8. art. 3. Durandus in 4. dist. 5. quæst. 2. num. 7. & dist. 18. quæst. 2. n. 6. Palat. dist. 4. disp. 3. & dist. 18. disp. 2. Adrianus de Confessione quæst. 5. Richardus in 4. dist. 18. art. 2. quæst. 1. Sylvester verbo *Confessio* 1. quæst. 21. & verbo *Contritio* 1. quæst. 1. Divus Antoninus 3. parte, titulo 14. cap. 19. §. 5. Canus relectione de Penitentia, p. 5. ad 2. Suarez 3. parte, tomo 3. disp. 7. sect. 4. & disput. 28. sect. 2. Toletus in summâ lib. 2. cap. 21. & libro 3. cap. 10. Valencia disp. 4. quæst. 3. puncto 3. §. *Sed questio* & disp. 7. quæst. 8. puncto 3. §. *Est igitur tertia*. Henriquez lib. 4. cap. 26. Vasquez disp. 158. cap. 4. & alii.

In primis certum omnino est peccatum mortale in ipsâ Sacramenti susceptione commissum impedire infusionem gratiæ, tum quia peccatum etiam habituale, multò magis actuale repugnat eum gratiâ, tum etiam quia Sacramenta solum conferunt gratiam non ponentibus obicem, nullus autem potest major obex poni, quam peccatum mortale.

Dico secundò: Si quis adultus ad Baptismum accedat cum solo originali, non requiritur in eo ad effectum Sacramenti, nempe gratiam & remissionem peccati obtinendam, attritio, vel dolor de illo peccato: ita Suarez disp. 7. sect. 4. Vasquez, Coninck, quæst. 62. dub. 2. num. 27. & omnes communiter. Ratio est, quia dolor & Penitentia non requiritur nisi ob peccata ab ipso peccatore commissa, ut qui se à Deo avertit peccando, penitendo se convertat, cum ergo peccatum originale non sit propriâ voluntate commissum, sed alienâ, nec per illud homo se voluntariè à Deo averterit, non requiritur ut actu per dolorem se iterum convertat.

Aliqua tamen dispositio ad hoc requiritur, scilicet Fides & Spes, & aliquis ad Deum conversio, per desiderium scilicet divinæ amicitia, & propositum in eâ perseverandi per observationem mandatorum; rationi enim maximè consentaneum est, ut benè Coninck, ut sicut nullus, etiam inter homines, in alterius amicitiam admittitur, qui eam non expetit, & propositum habet in illâ permanendi, ita à fortiori hoc requiritur ut quis in Dei amicum admittatur. Deparvulis aliaratio est, cum enim suæ voluntatis dominium non habeant, non potest ab iis exigere voluntarius consensus ad divinam amicitiam, unde sicut propriâ voluntate non peccarunt, ita per voluntatem Christi in Sacramento iis applicatam poterunt justificari, & gratiam recipere.

Dico

V. *Alii demum asserunt ad gratiam per Sacramenta conferendam sufficere attritionem cognitam.*

VI. *Hac sententia tam inter antiquos quam recentiores Theologos est communissima.*

VII. *Certum est peccatum mortale commissum in susceptione Sacramenti impedire infusionem gratia.*

VIII. *Adultus cum solo originali ad Baptismum accedens non eget etiam attritione.*

IX. *Qua dispositio ad gratiam collationem requiritur in accedente cum solo originali.*

X. Dico tertio: Ut Sacramenta conferant augmentum gratiæ non requiritur aliqua dispositio actualis, sed sufficit hominem esse in gratiâ: ita Sanctus Thomas, quæst. 79. art. 8. Suarez citatus, & alii communiter. Ratio est, quia Sacramenta conferunt gratiam non ponentibus obicem: Unde ulterius addit Sanctus Thomas, Scotus, & alii; licet quis in ipsâ receptione alicujus Sacramenti peccaret venialiter, adhuc Sacramentum illi collaturum gratiam, peccatum enim veniale, cum sit levis tantum offensa, nec obicem ponit, nec ita indignum reddit suscipientem, ut ratione illius ei denegetur augmentum gratiæ; cum enim ea sit hominum fragilitas, ut proclive ipsis sit in hujusmodi offensas labi, verisimile est Christum in Sacramentorum institutione se humane fragilitati accommodasse ad effectum ex opere operato percipiendum, cum præmium ex opere operantis collatum non impediatur per veniale peccatum, quod actum contritionis vel opus meritum comitaretur, ut docet Scotus in 4. dist. 4. quæst. 7. Unde malè Caietanus 3. parte, quæst. 79. art. 1. & contra Sanctum Thomam docet, si quis dum sacratissimam Eucharistiam sumit peccet venialiter, aut etiam mente evagetur, nullum inde fructum percipere: quod pejus Petrus Soto lectione 9. de Sacramentis in genere, & lectione 8. de Confessione extendit ad reliqua Sacramenta.

XI. Dico quarto: Conscius sibi peccati mortalis non cum fide solum accedere ad Sacramentum mortuorum debet, sed cum actuali detestatione peccati, saltem per attritionem, non tamen requiritur perfecta contritio: ita Doctores communiter. Tres partes habet conclusio, postrema de contritione præter dicta superius probatur ex Concilio Tridentino sess. 14. cap. 4. ubi dividens contritionem in perfectam & imperfectam, quam communiter attritionem vocamus, quam ait extra Sacramentum licet non sufficiat ad peccatorem justificandum, in Sacramento tamen, inquit, eum ad gratiam disponit: ubi cum intendat Concilium declarare quænam dispositio ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ recipiendum requiritur, debuit eam nobis tradere quæ per se requiritur & sufficit, non quæ solum per accidens, alioqui mutilam tradidisset doctrinam de Pœnitentiâ, ut bene Coninck num. 32. sed de hoc fufius alibi.

XII. Secunda verò conclusionis pars, quod scilicet

requiratur attritio, saltem virtualis, probatur tum ex Concilio Tridentino sess. 6. cap. 6. ubi dispositiones ad justificationem enumerat Fidem, Spem, & odium peccati, tum etiam quia quando non retractat peccatum mortale commissum, censetur moraliter in eo permanere: tum denique, quia rationi cõsonum est, ut qui per peccatum grave se avertit à Deo, & convertit ad creaturas, & hoc modo voluntariè privavit se amicitia divinâ, in eandem denud non admittatur nisi sese iterum ad Deum per aliquam illius peccati detestationem convertat. In Sacramento tamen Pœnitentiæ requiritur formalis dolor de peccato illo, non tam per modum dispositionis, quàm ex eo quod sit pars Pœnitentiæ, ut supra diximus ex Florentino in decreto ad Armenos.

Prima etiam pars probatur: Si enim debeat habere dolorem aliquem supernaturalem, qui est pius aliquis affectus voluntatis, debet etiam habere actum Fidei supernaturalem in intellectu, à quo actus voluntatis reguletur. Deinde, ut ait Apostolus ad Hebræos 11. *Accedentem ad Deum oportet credere quia est, & quod ingruentibus se remunerator est*, quem locum explicat Tridentinum sess. 6. cap. 6. de dispositione ad justificationem in Sacramento: deinde, ut eodem loco affirmat Apostolus: *Sine fide impossibile est placere Deo.*

Dico quinto: Conscius sibi peccati mortalis, si accedat ad Sacramenta vivorum, tenetur ex necessitate præcepti elicere actum veræ contritionis: ita Suarez disp. 7. sect. 4. Coninck quæst. 62. art. 1. num. 39. & alii. Ratio est, quia hæc quinque Sacramenta non sunt per se instituta ad remissionem peccati, sed vitam supponunt in suscipiente, ergo ad ea accedens tenetur hanc dispositionem in se curare: si tamen invincibiliter putet se esse contritum, licet solum sit attritus, recipiet per accidens primam gratiam juxta dicta, & virtute horum Sacramentorum fiet de attrito contritus. Si quis verò peccati mortalis conscius ad Eucharistiam accedere velit, debet Sacramentaliter, si copia detur Confessarii, confiteri, quantumvis videatur sibi contritus, ut declarat Trid. sess. 13. cap. 7. Si tamen necessitas urgeat, & Confessarius haberi non possit, potest contritus, etiam ad Eucharistiam accedere, ut declarat Concilium ibidem: ut autem ad reliqua Sacramenta accedat, non requiritur confessio, sed sufficit contritio.

Varid ostenditur ad effectum Sacramentalem, seu gratiam conferendam requiri saltem attritionem.

XIII. Declaratur quare si quis accedit ad Sacramentum, habere debeat actum Fidei.

XIV. Conscius peccati gravis, si ad aliquod ex Sacramentis vivorum accedat, tenetur elicere actum Contritionis.

